

Tradicions Literàries

Codi: 43021
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313767 Llengua Espanyola, Literatura Hispànica i Espanyol com a Llengua Estrangera	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Ramón Valdes Gazquez

Correu electrònic: ramon.valdes.gazquez@uab.cat

Equip docent

Ramón Valdes Gazquez

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

L'estudiant haurà de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit. Per aquesta raó, els eventuals

Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, sota cap cir

Així mateix es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No ob

Per al bloc primer, es considera essencial un coneixement bàsic de la història del teatre espanyol del Siglo de Oro. Lope de Vega, Tirso de Molina o Calderón (Fuenteovejuna , El caballero de Olmedo, Don Gil de las calzas verdes o La vida es sueño, per posar algun exemple). Els alumnes d'Arrellano

i almenys una de les obres recentment esmentades en alguna de les edicions aconsellades en la bibliografia.

Per al segon bloc és imprescindible la lectura d'almenys una novel·la picaresca (per exemple, El Guzmán d'Alfar

Objectius

Amb el propòsit de mostrar a l'estudiant dos processos diferents de transmissió literària, el mòdul ofereix dos blo

En el cas del bloc I, el curs es concep com una presentació del Teatre del Segle d'Or com un bé patrimonial històric, les normes que regien els corral de comedies on es representava, la documentació sobre companyies de teatre, Lope de Vega, que era més vist que cap autor holandès, i no sols a Amsterdam, sinó també a París, a Alemanya, a Dinamarca o a L'Alcorcón, cors prerevolucionaris quan es va representar en 1870 a Moscou. Que es fixessin i inspirassin en ell poetes com els festivals de teatre clàssic o la Companyia Nacional de Teatre Clàssic o l'estrena a Tòquio en el segle XXI, co

Tot el curs s'orientarà també a partir d'una observació constant de la riquesa i els procediments de digitalització

Al bloc II s'estudiarà la tradició de la literatura picaresca al món hispànic, des del seu naixement (Lazarillo de Tor

Competències

- Comentar un text des del punt de vista filològic, lingüístic i literari.
- Dissenyar i dur a terme un treball de recerca sobre qualsevol tema relacionat amb l'àmbit d'estudis del màster
- Identificar les varietats diatòpiques, diastràtiques i diafàsiques de l'espanyol.

- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Realitzar una exposició oral sobre qualsevol tema relacionat amb l'àmbit d'estudis del màster.
- Relacionar els autors i els textos literaris escrits en espanyol amb el context de les seves circumstàncies culturals, socials i històriques.
- Relacionar els autors i els textos literaris escrits en espanyol amb les recerques recents sobre les tradicions europees des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.
- Relacionar els autors i els textos literaris produïts en l'àmbit de l'Amèrica Llatina amb el context de les seves circumstàncies culturals, socials i històriques.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Tenir un domini d'especialista de les principals orientacions en l'estudi de la transmissió textual i de les diferents fases de l'edició d'un text.
- Utilitzar els recursos bibliogràfics i tecnològics propis de la recerca lingüística i literària.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar la presència de determinats motius i temes literaris en la literatura espanyola i en altres literatures i tradicions literàries.
2. Analitzar la relació entre diferents expressions artístiques i culturals i autors i obres literàries produïdes a l'Amèrica Llatina.
3. Aplicar adequadament les estratègies de la comunicació no verbal.
4. Aplicar les tècniques i mètodes propis del comentari filològic de textos literaris.
5. Argumentar adequadament la hipòtesi pròpia en relació amb els fenòmens literaris estudiats en el mòdul.
6. Argumentar la pertinència dels judicis propis i la dels aliens en relació amb el problema lingüístic objecte d'estudi.
7. Avaluar el grau de cohesió i coherència discursiva d'un text escrit en funció del seu context de producció i interpretació.
8. Elaborar el guió d'una exposició oral clara i ordenada sobre els temes d'estudi del mòdul
9. Elaborar hipòtesis que permetin interpretar, en el seu context, els problemes literaris abordats en el mòdul.
10. Elaborar hipòtesis que permetin relacionar els fenòmens literaris abordats en el mòdul amb fenòmens literaris semblants procedents d'altres tradicions culturals.
11. Exposar oralment la pròpia hipòtesi adaptant el tipus d'exposició al caràcter del text literari estudiat.
12. Identificar i esmenar els errors produïts per la transmissió textual.
13. Identificar l'emergència, a la producció literària en espanyol, de fenòmens socials i històrics que es troben en la base de l'escriptura dels textos considerats.
14. Identificar la presència de fenòmens socials i històrics a la producció literària de l'Amèrica Llatina.
15. Identificar trets estilístics i tècniques literàries comunes en diferents tradicions literàries i culturals.
16. Interpretar críticament diverses hipòtesis elaborades per explicar els fenòmens literaris abordats en el mòdul.
17. Interpretar críticament la bibliografia relacionada amb els continguts estudiats en el mòdul.
18. Relacionar autors i textos literaris en l'àmbit d'un gènere o corrent literari.
19. Seleccionar la bibliografia adequada per interpretar els principals textos literaris escrits en espanyol des de la perspectiva d'un lector estranger.
20. Utilitzar de manera adequada la terminologia pròpia dels estudis abordats en el mòdul.

Continguts

BLOC I.

EL TEATRE DEL SEGLE D'OR: UNA TRADICIÓ VIVA I UN BÉ PATRIMONIAL I DOCUMENTAL

1. Consideracions prèvies. Construcció crítica i realitat històrica. La digitalització del patrimoni i de la història.

2. El naixement de la comèdia nova. El gremi, el negoci teatral, la seva regulació.

3. Els espais de representació: el corral de comèdies. La reconstrucció virtual.

4.

Lope

de Vega: els manuscrits autògrafs. El negoci editorial de les Parts de comèdies.

5. La comèdia nova. Cicle de

Lope

i cicle de Calderón.

6. Els espais de representació: la cort. El teatre d'aparell.

Lope

i "los pájaros nuevos". Calderón i el seu cicle.

8. La pervivència del teatre clàssic. Més enllà del seu temps i de les seves fronteres.

9. Dues grans fites: el mite de don Juan i Fuenteovejuna

.

10. Imitacions, adaptacions, refundicions... Reverberacions.

11. Federico García Lorca i La barraca. Les missions pedagògiques. Alejandro Casona
. El teatre en guerra.

12. El teatre del Segle d'Or en el segle XX. La Companyia Nacional de Teatre Clàssic i els festivals de teatre.

13. El teatre del Segle d'Or en l'era digital. Representació, recerca i mitjans digitals.

14. El teatre del Segle d'Or: cànon i ampliació del repertori.

BLOC II.

LA TRADICIÓ DE LA LITERÀRIA PICARESCA A ESPANYA: LLEGATS

1. Lazarillo de Tormes i el naixement del gènere. Context històric i literari.
2. Influències, llegats i tradicions anteriors.
3. Característiques generals del gènere picaresc.
4. Evolució del gènere (I): de Lazarillo de Tormes fins a Estebanillo González.
5. Fites de la novel·la picaresca (Lazarillo, El Buscón, Guzmán de Alfarache).
6. Evolució del gènere (II): La "segona picaresca". Picaresca femenina.
7. Imitacions i continuacions.
8. Llegat de la picaresca a la literatura espanyola i llatinoamericana contemporània.
9. Recepció de la picaresca espanyola a altres territoris (traduccions i adaptacions).

Metodologia

Véase la información en la versión en español.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives	90	3,6	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18
Tipus: Supervisades			
Resolució d'exercicis, debats i realització d'activitats pràctiques	30	1,2	3, 8, 9, 10, 11, 17, 19, 20
Tipus: Autònomes			
Elaboració i preparació de treballs i estudi personal	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà a partir d'un treball monogràfic (100% de la nota), prèviament acordat a

Han de tenir-se en compte, a més, les següents consideracions:

- Les lectures del curs són obligatòries.

- L'estudiant ha d'obtenir una nota final igual o superior a 5 per a aprovar l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Preparació d'un treball i exposició oral	60 %	0	0	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Resolució d'exercicis	40 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Bibliografia

BLOQUE I:

Propedèutica:

Es considera que tots els alumnes han cursat en la seva carrera una assignatura on s'ha parat esment al teatre del Segle d'Or. Els que considerin que els seus coneixements podrien no ser suficients poden llegir el manual d'Ignacio Arellano:

Ignacio Arellano, *Historia del teatro español del siglo XVII*, Cátedra, Madrid, 2005.

En les actuals circumstàncies, l'opció més prudent podria ser comprar-ho en alguna llibreria o els qui visquin a l'estranger per internet. Es considera que tots els alumnes han llegit en una bona edició anotada (editorials Càtedra, Crítica, Castalia) almenys una de les següents obres: Lope de Vega, *Fuenteovejuna*, *El caballero de Olmedo* (ed. de Francisco Rico), *El castigo sin venganza* (ed. Alejandro García Reidy), Tirso de Molina, *Don Gil de las calzas verdes*; Pedro Calderón de la Barca, *La vida es sueño* (ed. de Evangelina Rodríguez Cuadros o José María Ruano de la Haza).

Aquestes obres també es podrien llegir en traducció per a estudiants estrangers, però solament si aquestes traduccions van acompanyades de notes aclaridores i del corresponent pròleg o estudi introductori.

S'ofereixen dues edicions que estan digitalitzades en línia i que poden ser útils per a estudiants estrangers:

Lope de Vega, *Fuenteovejuna*, edición del grupo de investigación PROLOPE en colaboración con la compañía Rakatá, PPU, Barcelona, 2009. [\[enlace\]](#)

Lope de Vega, *El castigo sin venganza*, edición del grupo de investigación PROLOPE en colaboración con Fundación Siglo de Oro, PPU, Barcelona, 2010. [\[enlace\]](#)

S'ofereixen dues edicions en línia per a estudiants que coneguin les obres i edicions esmentades fins ara i que vulguin, lliurement, ampliar el seu bagatge (no és obligatori i s'aconsella, en aquest cas, parar esment no sols a l'obra sinó també el tipus d'edició i entendre les noves maneres d'accés al patrimoni literari):

Lope de Vega, *La dama boba. Edición crítica y archivo digital*. Bajo la dirección de Marco Presotto y con la colaboración de Sònia Boadas, Eugenio Maggi y Aurèlia Pessarrodona. PROLOPE, Barcelona; Alma Mater Studiorum - Università di Bologna, CRR-MM, Bologna, 2015. doi:10.6092/UNIBO/LADAMABOBA [\[enlace\]](#)

Lope de Vega, *Mujeres y criados. Edición en línea*, grupo PROLOPE, ed. Alejandro García Reidy, coord. Ramón Valdés Gázquez y Sònia Boadas, Bellaterra, Grupo de investigación PROLOPE - Universitat Autònoma de Barcelona, 2014. [\[enlace\]](#)

Altra bibliografia secundària:

ÁLVAREZ BARRIENTOS, Joaquín et al., *Clásicos después de los clásicos*, en *Cuadernos de teatro clásico*, 5 (1990).

BASTIANES, María, Esther Fernández y Purificació Mascarell (eds.), *Diálogos en las tablas. Últimas tendencias de la puesta en escena del teatro clásico español*, Kassel, Reichenberger, 2014.

GARCÍA MASCARELL, Purificación, *El Siglo de Oro español en la escena pública contemporánea. La Compañía Nacional de Teatro Clásico (1986-2011)*, tesis doctoral en línea leída dirigida por Teresa Ferrer y presentada en la Universitat de València, 2014. [\[enlace\]](#)

GARCÍA SANTO-TOMÁS, Enrique, *La Musa refractada: literatura y óptica en la España del Barroco*, Madrid, Iberoamericana, 2015.

HUERTA CALVO, Javier (coord.), *Historia del teatro español*, Madrid, Gredos, 2003.

PAULINO, José, y Mar ZUBIETA, *La Generación del 27 lee, escribe y representa a los clásicos*, en *Cuadernos de teatro clásico*, 26 (2010).

RODRÍGUEZ GARCÍA, Eva, *La puesta en escena de Lope de Vega*, tesis doctoral, Universidad de Oviedo, 2014. Disponible en: <http://hdl.handle.net/10651/25565>

RUANO DE LA HAZA, José María, *La puesta en escena en los teatros comerciales del Siglo de Oro*, Madrid, Castalia, 2000.

VEGA, Lope de, *Arte nuevo de hacer comedias*, Felipe B. Pedraza y Pedro Conde Parrado (ed.), Cuenca, Universidad de Castilla-La Mancha, 2016.

WHEELER, Duncan, *Golden Age Drama in Contemporary Spain. The comedia on page, stage and screen*, Wales, University of Wales Press, 2012.

BLOQUE II.

Al llarg del curs es facilitaran antologies de textos i una bibliografia específica de les obres i els temes estudiats.

Edicions d'obres picarescas

ALEMÁN, Mateo, *Guzmán de Alfarache*, ed. Luis Gómez Canseco, Madrid, RAE, 2012.

ALEMÁN, Mateo, *Guzmán de Alfarache*, ed. Pierre Darnis, Madrid, Castalia, 2015.

ALEMÁN, Mateo, *Guzmán de Alfarache*, ed. José María Micó, Madrid, Cátedra, 1987.

CASTILLO SOLORZANO, Alonso de, *Las aventuras del bachiller Trapazas en La novela picaresca española*, ed. Angel Valbuena Prat, Madrid, Aguilar (existen distintas eds.).

CORTÉS DE TOLOSA, Juan, *Lazarillo de Manzanares*, ed. Giuseppe Sansone, Madrid, Espasa Calpe, 1974.

La Vida y hechos de Estebanillo González, eds. Nicholas Spadaccini y Anthony N. Zahareas, Madrid, Castalia, 1978.

La Vida y hechos de Estebanillo González, eds. Antonio Carreira y Jesús Cid, Madrid, Cátedra, 1990.

Lazarillo de Tormes, ed. Francisco Rico, Madrid, Cátedra (existen distintas eds.).

LÓPEZ DE ÚBEDA, Francisco, *La Pícara Justina*, ed. Luc Torres, Madrid, Castalia, 2010.

QUEVEDO, Francisco de, *El Buscón*, ed. Alfonso Rey, Madrid, CSIC, 2007.

LUNA, Juan de, *Segunda parte de la vida de Lazarillo de Tormes*, ed. Joseph L. Laurenti, Madrid, Espasa Calpe, 1979.

Context històric de la Espanya del Siglo de Oro

BENNASSAR, Bartolomé; VINCENT, Bernard, *España: los siglos de oro*, Barcelona, Crítica, 2000.

DELEITO Y PIÑUELA, José, *La mala vida en la España de Felipe IV*, Madrid, Alianza, 2014.

DÍAZ-PLAJA, Fernando, *La vida cotidiana en la España del Siglo de Oro*, Madrid, Clío, 1994.

PÉREZ, Joseph, *Historia de España*, Barcelona, Crítica (existen distintas ediciones).

REDONDO, Augustin, *Revisitando las culturas del Siglo de Oro: mentalidades, tradiciones culturales, creaciones paraliterarias y literarias*, Salamanca, Ediciones Universidad de Salamanca, 2007.

Metodologia del comentari de text literari

ALARCOS LLORACH, Emilio, *El comentario de textos*, Madrid, Castalia (existen distintas eds.)

LÁZARO CARRETER, Fernando, *Cómo se comenta un texto literario*, Madrid, Cátedra (existen distintas eds.).

SUÁREZ MIRAMÓN, Ana; MILLÁN JIMÉNEZ, María Clementa, *Introducción a la literatura española: guía práctica para el comentario de texto*, Madrid, UNED, 2011.

Estudis teòrics sobre la literatura picaresca

ALUN, Francis, *Picaresca, decadencia, historia aproximación a una realidad histórico-literaria*, Madrid, Gredos, 1978.

BATAILLON, Marcel, *Novedad y fecundidad del Lazarillo de Tormes*, Salamanca, Anaya, 1968.

CABO ASEGUINOLAZA, Fernando, *El concepto de género y la literatura picaresca*, Santiago de Compostela, Universidade de Santiago de Compostela, 1992. [[enlace](#)]

CASAS DE FAUNCE, María, *La novela picaresca latinoamericana*, Madrid, Cupsa, 1977.

CRIADO DEL VAL, Manuel, *La picaresca: orígenes, textos y estructura: actas del I Congreso Internacional sobre la Picaresca*, Madrid, FUE, 1979.

DARNIS, Pierre, *La picaresca en su centro: "Guzmán de Alfarache" y los orígenes de un género*, Toulouse, Presses Universitaires du Midi, 2015.

GEREMEK, Bronislaw, *La estirpe de Caín: la imagen de los vagabundos y de los pobres en las literaturas europeas de los siglos XV al XVII*, Madrid, Mondadori, 1991.

IZTUETA GOIZUETA, Miren Garbiñe, *Pervivencia de la narrativa picaresca en lengua alemana, inglesa y española*, Salamanca, Ediciones Universidad de Salamanca, 2003. [[enlace](#)]

LÁZARO CARRETER, Fernando, *Lazarillo de Tormes en la picaresca*, Barcelona, Ariel, 1978.

MEYER-MINNEMANN, Klaus; SCHLICKERS, Sabine, *La novela picaresca. Concepto genérico y evolución del género (siglos XVI y XVII)*, Madrid/Frankfurt am Main, Iberoamericana/Vervuert, 2008.

PARKER, Alexander Augustine, *Los pícaros en la literatura: la novela picaresca en España y Europa, 1599-1753*, Madrid, Gredos, 1971.

REY HAZAS, Antonio, *Los deslindes de la literatura picaresca*, Málaga, Universidad de Málaga, 2003.

RESTREPO RAMÍREZ, Santiago, *Las comedias de Lope de Vega en el desarrollo del género y la materia picaresca*, tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, 2016. [[enlace](#)]

RICO, Francisco, *La novela picaresca y el punto de vista*, Barcelona, Seix Barral (existen distintas eds).

Programari

<https://lopeyelteatro.bne.es/>